

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé

Částka 46.

Vydána dne 3. června 1948.

Cena Kčs 4.20.

O B S A H :

(116. a 117.) 116. Vyhláška o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků. — 117. Vyhláška o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

116.

Vyhláška ministra průmyslu ze dne 3. června 1948

o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Podle čl. IV, § 1 zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, vyhláším v příloze úplné znění dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, jak vyplývá ze změn a doplňků provedených ustanoveními čl. II zákona č. 114/1948 Sb.

Fierlinger v. r.

Příloha vyhlášky č. 116/1948 Sb.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb.,

o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovují:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodnují zestátněním:

1. Podniky provozované podle obecného horního zákona, podniky a práva na vyhledávání a dobývání živců, báňská oprávnění podle § 5 obecného horního zákona a práva majitelů pozemků podle § 1, záhlaví I, částka VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku;

2. energetické podniky a zařízení sloužící výrobě, opatrování, rozvodu a dodávce energie všeho druhu, kterou lze rozváděti širšímu okruhu spotřebitelů, zejména elektřiny, plynu a páry, s výjimkou výrobních závodních zařízení neznárodněných podniků, které energií převážně samy spotřebují;

3. železárny, ocelárny, válcovny oceli, huti na barevné kovy s výjimkou tavíren kovů výrobní i hospodářsky samostatných;

4. slévárny šedé, ocelové, kujné litiny a barevných kovů, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944;

5. válcovny, lisovny a tažírny kovů, pokud nezpracovávají jen olovo nebo cín;

6. podniky průmyslu kovodělného, elektrotechnického, jemné mechaniky a optiky, s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944;

7. podniky zbrojního průmyslu, které svým výzkumným nebo výrobním zaměřením jsou nositeli vývoje vojenské výzbroje, podniky výroby výbušnin a jiné podniky zbrojního průmyslu, které označí ministr průmyslu v dohodě s ministrem národní obrany;

8. z oboru chemického průmyslu podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu:

a) podniky s továrním zařízením pro některou z těchto výrob: kyseliny sírové, solné

nebo dusičné, karbidu vápnicku nebo křemíku, umělého korundu, kyanidů alkalických, alkalických kovů nebo zásad elektrolyticky, sody amoniakální, vodního skla, zápalek, umělých hnojiv, zemitých barev spojených s těžbou surovin, plynožárných tělísek, kyseliny octové, acetonu nebo metanolu z dřevného dehtu, benzenu a jeho homologů, čištěných nerostných olejů a pohonných látek získaných destilací ropy, krakováním olejů nebo synteticky, umělých sladidel, umělých vláken, syntetického kaučuku, pryžových obručí pro motorová vozidla a jízdni kola,

b) podniky tovární výroby chemicko-farmaceutické;

9. podniky pro těžení magnetitu, asbestu, kaolinu, slídy, živce, žáruvzdorných jíílů nebo vysokohodnotných keramických hlin, ložiska těchto nerostů, jakož i podniky pro výrobu cementu nebo cementových pojiv;

10. podniky pro výrobu technického porcelánu, osinkocementového zboží, s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

11. podniky pro výrobu skla s vanovým zařízením pro nepřetržitý provoz, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;

12. podniky pro výrobu skla s denními vanami a sklárny s celkovým pánvovým obsahem přes 1000 litrů, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;

13. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba stavební, technické keramiky, kachlového zboží, porcelánu, vápna a těžba vápence, s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;

14. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba cihlářského zboží, s více než 200 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;

15. podniky pro výrobu celulosy;

16. podniky vyrábějící zároveň papír a lepenku, papír a dřevovinu, lepenku a dřevovinu nebo všechny tyto druhy, s více než 300 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

17. podniky pilařské s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

18. podniky pilařské s dalším zpracováním dřeva, podniky pro zpracování dřeva, s více než

300 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

19. podniky pro tovární výrobu dyh, desek ze sklížených dyh, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;

20. přádelny bavlny, česané příze, mykané příze, které ji dále nezpracovávají, upraveného lnu, juty, umělých vláken, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

21. tkalcovny bavlny s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

22. tkalcovny vlny, hedvábí a umělých vláken, podniky pro výrobu kobereců a pokrývek, trhární, podniky pro výrobu krajek a prýmků, podniky průmyslu stávkářského a pletařského, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

23. přádelny na zpracování textilního odpadu, podniky pro výrobu šicích nití a přízí, dále nezpracovávaných tkaním nebo pletením, pro výrobu vaty z přírodních a umělých vláken, obzavových látek, tkalcovny lnu, konopí, juty, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

24. podniky zušlechťovacího textilního průmyslu, tiskárny textilních výrobků, s více než 200 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

25. podniky průmyslu oděvního s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

26. podniky pro výrobu usní, náhražek usní, předmětů z usní a z jejich náhražek, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1939 až 1941;

27. výroba gramofonových desek.

(2) Do rozhodného počtu zaměstnanců se započítávají všechny osoby v podniku podléhajícím znárodnění zaměstnané nebo činné, bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly. U podniku o více stupních se k počtu zaměstnanců v stupni, který udává převládající ráz výrobního zaměření, připočítávají osoby činné ve všech ostatních stupních podniku.

(3) U podniků průmyslových odvětví uvedených v odstavci 1, č. 4, 6, 10, 16 až 18 a 20 až 26, které nebyly v provozu ve všech dobách, podle průměru počtu zaměstnanců vzatých za

základ pro znárodnění, rozhoduje průměr stavů ke dnům 1. ledna, v odvětvích znárodněných podle č. 13 a 14 ke dnům 1. července posledních dvou let těchto dob, netrval-li provoz podniku ani tak dlouho, stav zaměstnanců k 1. lednu posledního roku pod těmito čísly uvedeného; u podniku, který nebyl ani v tomto dni v provozu, rozhoduje stav zaměstnanců ke dni počátku účinnosti tohoto dekretu.

(4) Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují na podnik:

a) společenstva výdělkového a hospodářského podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku družstva podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, jakož i na podnik, který náleží takovému společenstvu nebo družstvu, nebo jemu náležel po dni 29. září 1938,

b) který vláda ve zvlášť odůvodněných případech na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, vyjme ze znárodnění. Toto ustanovení se vztahuje na podniky a práva odvětví znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1,

c) který ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyloučí ze znárodnění, při čemž vlastníku (provozovateli) nařídí, aby jej trvale zastavil, protože se vláda usnesla, že jeho další provozování není ve veřejném zájmu.

(5) Ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě, které podniky byly tímto dekretem znárodněny.

§ 2.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1, odst. 1 po dni 27. října 1945, znárodněje se takový majetek dnem, který určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, a vyhlásí podle § 1, odst. 5.

§ 3.

Právo zakládati nové podniky a je provozovatí bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1 až 3, 5, 7, 8, 9, 11, 15, 19 a 27 je vyhrazeno státu. Na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vláda toto právo přenést na kteroukoliv právnickou osobu.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin,

b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,

c) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentu a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků, se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,

b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo téžarstvu, znárodněje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky concernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyjmutí ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechatí je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložití podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění ne-

platí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 5.

(1) Národní podnik (§§ 12 a násl.), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazku, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka, a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkce z majetkového přírůstku a o dávkce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávkce a mimořádné dávkce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, zároveň s opatřením podle § 12, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr průmyslu dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 12, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručující zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytne a pod., může se národní podnik domáhat zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud. Podrobná ustanovení o rozhodčím soudu budou vydána zvlášť.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 12) stát neručí ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a.

§ 5a.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jina začleněná majetková podstata ke dni převzetí předlužená, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého podniku nebo předlužené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížející k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takovéto nároky nezánikly znárodněním;

b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;

c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího, [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;

d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náleží náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náleží závazky, které podle obdoby konkursního řízení náleží do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení

pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 6.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník znárodněného podniku po 29. srpnu 1944 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění průmyslu anebo zvléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty podniku.

(2) Odporovati lze do jednoho roku od převzetí podniku. Jinak platí priměřeně ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb.

Oddíl II.

N á h r a d a.

§ 7.

(1) Za znárodněný majetek, který v době faktického skončení okupace a nacistického nebo fašistického režimu nepochybně vlastnický náležel nebo náleží osobám dále uvedeným, se neposkytuje náhrada:

a) Německé říši, Království maďarskému, osobám veřejného práva podle německého nebo maďarského práva, německé straně nacistické a politickým stranám maďarským a jiným útvarům, organisacím, podnikům, zařízením, osobním sdružením, fondům a účelovým jměním těchto režimů nebo s nimi souvisejícím, jakož i jiným německým nebo maďarským právnickým osobám,

b) osobám fysickým národnosti německé nebo maďarské, s výjimkou osob, které prokázaly, že zůstaly věrný Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem,

c) osobám fysickým a právnickým, které vyvíjely činnost proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svěsti hleděly, záměrně podporovaly jakýmkoliv způsobem německé nebo maďarské okupanty nebo které v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekrétu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech) nadržovaly germanisaci nebo maďarisaci na území

Československé republiky nebo se chovaly nepřátelsky k Československé republice nebo k českému nebo slovenskému národu, jakož i fysickým nebo právnickým osobám, které strpěly takovou činnost u osob spravujících jejich majetek nebo podnik.

(2) Jde-li o majetek znárodněný podle § 2, neposkytuje se náhrada také za podmínek uvedených v čl. I, § 6, odst. 2 zákona č. 114/1948 Sb.

(3) Nedostane-li se za majetek náhrady osobě právnické, přísluší poměrná část náhrady osobám na ní kapitálově zúčastněným, pokud se na ně nevztahuje ustanovení odstavce 1 nebo 2, zejména pokud jim nelze přičítati činnost a chování dotyčné právnické osoby nebo zanedbání přiměřené opatrnosti při ustanovení její správy nebo při dozoru na ni a pokud nejednají přímo nebo nepřímo v zájmu osob, na něž se vztahují ustanovení odstavce 1 nebo 2; přitom se hledí na účasti, které jsou pod národní správou, jako by náležely osobám státně spolehlivým.

(4) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek ani za účasti na něm, které náležely v době po 29. září 1938 osobám spadajícím pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 nebo 3 a již jim nenáležejí, leč by neposkytnutí náhrady neodpovídalo zásadám slušnosti.

(5) Vláda může stanoviti že se určité osobě nebo určitému okruhu osob, na něž se vztahují ustanovení odstavců 1 až 4, poskytuje zčásti nebo zcela náhrada.

(6) O tom, zda fysická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 nebo 3, rozhoduje ministr průmyslu v dohodě s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení věcně příslušných pověřenců.

§ 8.

(1) Pokud není stanoveno jinak, ani nejde o předložení ve smyslu § 5a, odst. 1, přísluší za znárodněný majetek náhrada.

(2) Pro určení náhrady je rozhodný stav znárodněného majetku v den převzetí národním podnikem a závazků k němu v tento den náležejících. Náhrada se rovná obecné ceně majetku, vypočtené podle úředních cen ke dni znárodnění, a není-li těchto cen, zjištěné úředním odhadem, po odečtení závazků. Ministr průmyslu může vydati v dohodě s ministrem financí směrnice pro stanovení obecné ceny a ocenění závazků pro výpočet náhrady podle tohoto ustanovení.

(3) Při určení náhrady se nepřihlíží k hodnotě:

a) nevytěženého vyhrazeného nerostného bohatství,

b) báňských oprávnění podle §§ 22 a 41 obecného horního zákona,

c) práv majitelů pozemků podle § 1, záhlaví I, část VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku,

d) majetku určeného pro sociální, vzdělávací nebo podobné účely.

(4) V případech zvláštního zřetele hodných může ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí poskytnouti z prostředků Fondu znárodněného hospodářství osobám, které mají nárok na náhradu, výživné na vrub náhrady.

§ 9.

(1) Náhrada za znárodněný majetek se poskytuje:

a) v cenných papírech (odstavec 3),

b) v hotovosti,

c) v jiných hodnotách.

(2) K provedení náhradové služby se zřizuje Fond znárodněného hospodářství (dále jen fond) se sídlem v Praze, který jest samostatnou právní osobou.

(3) K poskytnutí náhrady podle odstavce 1, písm. a) vydá fond cenné papíry, které budou zúrokovány a umořovány z přebytku výtěžků národních podniků. Jejich zúročení a umoření jest zaručeno státem; lze jich užítí k ukládání peněz nezletilců a opatrovanců.

(4) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v § 7, platí ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

(5) Organizaci, správu a hospodaření fondu a zúročení a umoření cenných papírů a úhradu na to, jakož i zásady o poskytnutí náhrady v hotovosti a v jiných hodnotách upraví vláda nařízením.

(6) Fond podléhá doзору nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

§ 10.

(1) O náhradě a způsobu placení rozhodne ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí.

(2) Náhrada jest splatna do 6 měsíců od doručení výměru o náhradě.

(3) Pro řízení o náhradě platí ustanovení vládního nařízení č. 8/1928 Sb.

§ 11.

(1) Svazkům lidové správy nebo zájmové samosprávy, ústavům a korporacím, sloužícím výhradně veřejným účelům, jakož i ústavům lidového peněžnictví, které utrpí vážnou ztrátu při vypořádání svých majetkových zájmů nebo účastí na znárodněných podnicích, může vláda na návrh ministra průmyslu učiněný v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, mimo náhradu poskytnouti přiměřený příspěvek z prostředků fondu (§ 9). Na poskytnutí příspěvku není právní nárok.

(2) Za podmínek uvedených v předchozím odstavci lze obdobně poskytnouti příspěvky fyzickým osobám, byla-li utrpěnými ztrátami ohrožena jejich výživa nebo výživa osob, o které podle zákona nebo z mravní povinnosti pečují.

Oddíl III.

Národní podniky a jejich organizace.

§ 12.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu, z jiného majetku státního, jakož i z prostředků Fondu znárodněného hospodářství zřídí ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, národní podniky nebo je začlení do národního podniku.

(2) Ministru průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr průmyslu může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebuje-li jich národní podnik nezbytně ke svému provozu, a přenechatí je dohodě s věcně příslušným minis-

trem k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(5) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondem národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvodoby a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících, po slyšení předsedy osidlovacího úřadu.

(6) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 5, určí ministr průmyslu v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu, přiměřeně podle předpisů o přidělu konfiskovaného majetku.

§ 13.

(1) Národní podniky jsou majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Jsou samostatnými právními osobami. Platí pro ně ustanovení o obchodnících plného práva, s hlediska daňového předpisů o podnicích veřejně účtujících a podléhají poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky. Od svého zřízení podléhají poplatkovému ekvivalentu podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu, při čemž se však na ně nevztahují ustanovení § 8 a § 17, odst. 1 téhož zákona.

(2) Majetek, který stát na národní podnik převede, a závazky, do kterých národní podnik vstoupí, při jeho zřízení nebo později, se v národním podniku ocení podle čl. 29 a 31 obchodního zákona, na Slovensku podle §§ 26 a 28 zák. čl. XXXVII/1875. Čistá hodnota majetkové podstaty, kterou stát na národní podnik převede při jeho zřízení, tvoří jeho počáteční kmenové jmění.

(3) Den, ke kterému národní podnik převezme majetek mu připadající, se vyhlásí podle § 12, odst. 3.

§ 14.

Podniky a závody, které podléhají znárodnění podle § 4, odst. 5, jednotlivě však nespádají pod ustanovení § 1, odst. 1 nebo § 4, odst. 4 a nehodí se k začlenění do některého národního

podniku, může vláda na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přenechati svazkům lidové správy nebo společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným osobám právníckým za náhradu připadající na takový majetek podle § 8.

§ 15.

(1) Národní podnik jest povinen užívatí ve firmě označení „národní podnik“, i když převezme dosavadní firmu znárodněného podniku.

(2) Jiné než národní podniky nesmějí užívatí označení „národní podnik“.

(3) Odpovídá-li národní podnik v podstatě některému podniku znárodněnému, může užívat dosavadní firmy tohoto podniku bez svolení jinak podle platných předpisů nutného. Stane-li se tak, je ten, komu firma dosud náležela, povinen ji změnit nebo doplnit, aby se zřetelně lišila od firmy národního podniku.

§ 16.

(1) Národní podnik se zapisuje jako firma jednotlivce do rejstříku u krajského soudu vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu má podnik své sídlo; má-li podnik odštěpný (vedlejší) závod, budiž také oznámen k zápisu do rejstříku u krajského soudu vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu jest tento závod.

(2) V ohlášce k zápisu do rejstříku sdělí národní podnik soudu:

- a) data opatření, jimž byl podnik zřízen,
- b) firmu a sídlo podniku,
- c) předmět podnikání,
- d) způsob zastupování podniku a znamenání jeho firmy.

(3) K předložené ohlášce jest připojiti ověřený opis listiny vydané podle § 12, odst. 1.

§ 17.

(1) Na návrh národního podniku запиše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na navrhovatele s odvoláním na tento dekret.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na národní podnik v jiných úředních

rejstřících a seznamech (vodní kniha, rejstřík letecký, patentní a pod.).

(3) Národní podnik nepotřebuje oprávnění, která by jinak byla nutná k provozování činnosti podle jeho předmětu podnikání [§ 16, odst. 2, písm. c)] podle ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) nebo jiných živnostensko-právních předpisů. Národní podnik oznámí předmět svého podnikání úřadu (§ 145 ž. ř. a § 242 ž. z.), který jej vyznačí ve zvláštním oddílu živnostenského rejstříku. Podrobné předpisy, jakož i v jakém rozsahu platí pro národní podniky ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, stanoví vláda nařízením.

§ 18.

(1) Národní podniky buďtež vedeny zásadami obchodního podnikání. Stát neručí za jejich závazky.

(2) Národní podniky odvádějí přebytky svých výtěžků fondu.

§ 19.

K jednotnému řízení národních podniků a podnikatelskému obstarávání jejich společných záležitostí zřídí vláda na návrh ministra průmyslu podle potřeby celostátní ústřední orgány. Na Slovensku zřídí vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, podle potřeby také oblastní orgány. O těchto orgánech platí přiměřeně ustanovení §§ 12 až 18 a 20.

§ 20.

(1) Správa národního podniku přísluší představenstvu a řediteli, který mu předsedá. Působnost představenstva upraví vláda nařízením (§ 33).

(2) Ředitel vede záležitosti běžného provozu národního podniku. Není-li představenstva, není-li schopno se usnášeti, nebo je-li nebezpečí v prodlení, přísluší řediteli, aby učinil potřebná opatření; o nich je povinen podati zprávu představenstvu v nejbližší jeho schůzi.

(3) Ředitel vykonává usnesení představenstva. Má-li však za to, že usnesení představenstva je na újmu zájmů národního podniku, zastaví je a podá o tom ihned zprávu představenstvu a příslušným nadřízeným orgánům.

(4) Ředitel zastupuje národní podnik na venek.

(5) Není-li ředitele nebo je-li zaneprázdněn, vykonává jeho působnost pod osobní odpovědností náměstek.

(6) Představenstvo a ředitel spravují podnik s péčí řádného hospodáře a osobně odpovídají za splnění svých povinností.

§ 21.

(1) Členy představenstva (náhradníky) národního podniku jsou zástupci (zástupce) zaměstnanců, zvolení z jejich středu, a osoby jmenované ústředním orgánem, na Slovensku oblastním orgánem, vyslechnuvším svazky lidové správy a zájmové samosprávy. Volbu a jmenování členů představenstva potvrzuje ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu; potvrzení může býti kdykoliv odvoláno.

(2) Členy představenstva (náhradníky) ústředního a oblastního orgánu jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení Ústřední rady odborů a příslušných zájmových organizací průmyslu, pokud jde o členy představenstva (náhradníky) oblastního orgánu, též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

(3) Členem představenstva (náhradníkem) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu může býti toliko československý státní občan, pokud vláda nepovolí výjimku. Člen představenstva musí míti odborné vědomosti a zkušenosti a musí býti mravně, státně a národně spolehlivý a zachovalý.

(4) Člen představenstva (náhradník) národního podniku a ústředního (oblastního) orgánu nesmí provozovati výdělečný podnik, jehož podnikání jest v rozporu se zájmy národního podniku nebo jeho ústředního (oblastního) orgánu. Rovněž nesmí vykonávati jinou funkci nebo činnost, které jsou v rozporu s těmito zájmy.

(5) Členové představenstva (náhradníci) národního podniku slíbí ústřednímu řediteli, na Slovensku oblastnímu řediteli, že budou svědomitě plniti svoje povinnosti v souladu se zájmy státu. Členové představenstva (náhradníci) ústředního (oblastního) orgánu slíbí totéž ministru průmyslu.

§ 22.

(1) Ředitele (náměstky) národního podniku jmenuje a odvolává se schválením ministra průmyslu představenstvo ústředního orgánu po slyšení Ústřední rady odborů a příslušných

zájmových organisací průmyslu. Na Slovensku jmenuje a odvolává ředitele národního podniku (náměstky) se schválením ministra průmyslu, který vyslechne pověřence průmyslu a obchodu, představenstvo oblastního orgánu, po slyšení příslušného orgánu jednotné odborové organizace a příslušné zájmové organizace průmyslu. Prohlášení, kterým se ředitel (náměstek) národního podniku vzdává své funkce, bere na vědomí ústřední (oblastní) ředitel, čímž se zánik funkce stává účinným. Jsou-li v národním podniku alespoň tři náměstkové, musí být jeden z nich ustanoven z řad jeho zaměstnanců.

(2) Oblastní ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, ústředního ředitele a příslušného orgánu jednotné odborové organizace. Prohlášení, kterým se oblastní ředitel (náměstek) vzdává své funkce, bere na vědomí ministr průmyslu po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, čímž se zánik funkce stává účinným.

(3) Ústřední ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení Ústřední rady odborů a příslušné zájmové organizace průmyslu. Prohlášení, kterým se ústřední ředitel (náměstek) vzdává své funkce, bere na vědomí ministr průmyslu, čímž se zánik funkce stává účinným.

(4) Ředitelem (náměstkem) může být toliko československý státní občan, který musí mít odborné vědomosti a zkušenosti a být mravně, státně a národně spolehlivý a zachovalý.

(5) Ředitel (náměstek) nesmí vykonávat zaměstnání, funkci nebo jinou činnost, která jest v rozporu se zájmy národního podniku, ani nesmí provozovat jakýkoliv výdělečný podnik, ani se na něm účastnit.

(6) Ředitel (náměstek) ústředního (oblastního) orgánu, jakož i ředitel (náměstek) národního podniku slíbí ministru průmyslu, že bude svědomitě plnit své povinnosti v souladu se zájmy státu. Na Slovensku slíbí ředitel (náměstek) národního podniku totéž pověřenci průmyslu a obchodu.

(7) Dnem slibu ujímá se ředitel (náměstek) své funkce a stává se zaměstnancem ústředního (oblastního) orgánu nebo národního podniku; jeho pracovní poměr zaniká dnem, kdy byl odvolán nebo dnem, kdy bylo vzato na vědomí, že se vzdává funkce. Nedošlo-li k zániku pracovního poměru za okolností, pro které by bylo jinak lze pracovní poměr zrušit předčasně, při-

služejí řediteli (náměstkovi) požitky nejméně po dobu, po kterou by náležely, kdyby byl pracovní poměr rozvázán výpovědí.

(8) Na jmenování a odvolání ředitele (náměstka) se nevztahují předpisy o spolurozhodování závodního zastupitelstva zaměstnanců při zařazování zaměstnanců na pracovní místa a o předchozím souhlasu okresního úřadu ochrany práce při sjednání a rozvázání pracovního poměru.

(9) Vláda může nařízením upravit služební, platové a pracovní poměry ústředních a oblastních ředitelů a jejich náměstků a ředitelů národních podniků a jejich náměstků.

(10) Národní podnik ohlásí svého ředitele (náměstka) k zápisu do obchodního (firemního) rejstříku. Ředitel (náměstek) má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo poslati svůj podpis v ověřené formě. Za podnik se podpisuje tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému znění firmy podniku připojí ředitel (náměstek) svůj podpis.

§ 23.

(1) Ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, může z majetkových podstat národních podniků nebo z jejich částí zřídit nové národní podniky, nebo začlenit majetkovou podstatu národního podniku nebo její část do jiného národního podniku.

(2) Národní podnik, do kterého se začleňuje majetková podstata jiného národního podniku, vstupuje ke dni převzetí v jeho závazky. Začleňuje-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik, po případě stanoví, v jakém poměru závazky na něj přecházejí.

(3) Ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, stanoví, které závazky přecházejí na národní podnik s částí majetkové podstaty národního podniku do něho začleněnou.

(4) Národní podnik, jehož majetková podstata byla začleněna do jednoho nebo několika národních podniků, se zruší dnem, který ministr průmyslu vyhlásí v Úředním listě.

(5) Ustanovení předcházejících odstavců platí i pro ústřední a oblastní orgány.

§ 24.

(1) Ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, může zřídití národní podnik z majetkové podstaty podniků, které patří právnickým osobám, jejichž kapitálovými účastníky jsou výhradně národní podniky nebo osoby, které jednají z příkazu národních podniků; takové majetkové podstaty mohou také býti začleněny do národních podniků nebo ústředních nebo oblastních orgánů.

(2) Národní podnik (ústřední nebo oblastní orgán), do kterého se začleňuje majetková podstata podniků uvedených v odstavci 1, vstupuje ke dni převzetí v jejich závazky. Začleňuje-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik (ústřední nebo oblastní orgán), po případě stanoví, v jakém poměru závazky na něj přecházejí.

(3) Ustanovení příslušných předpisů o likvidaci neplatí, začleňuje-li se majetková podstata podniků podle předcházejících odstavců do národních podniků; právnické osoby, kterým patřily tyto podniky, zruší ministr průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu vyhláškou v Úředním listě.

§ 25.

Zrušení národního podniku (§ 23) nebo právnické osoby, které patřil podnik uvedený v § 24, zapíše soud do obchodního (firemního) rejstříku na návrh ministerstva průmyslu.

§ 26.

(1) Mimo případy uvedené v § 23 zrušuje národní podnik ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, jde-li o ústřední orgán, vláda na návrh ministra průmyslu, jde-li o oblastní orgán, vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Zrušení vyhlásí ministr průmyslu v Úředním listě.

(2) Zrušení podle odstavce 1 zapíše soud do obchodního (firemního) rejstříku na návrh ministerstva průmyslu.

§ 27.

(1) Dojde-li ke zrušení národního podniku, jmenuje ústřední představenstvo se schválením

ministra průmyslu uděleným v dohodě s ministrem financí likvidátora; zrušuje-li se ústřední orgán, jmenuje likvidátora ministr průmyslu, zrušuje-li se oblastní orgán, ministr průmyslu po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Likvidátora odvolává ústřední představenstvo se schválením ministra průmyslu, likvidátora ústředního orgánu ministr průmyslu a likvidátora oblastního orgánu ministr průmyslu po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

(2) Ministerstvo průmyslu ohlásí jmenování i odvolání likvidátora k zápisu do obchodního (firemního) rejstříku.

§ 28.

(1) Likvidátor zastupuje podstatu likvidujícího národního podniku. Obmezení jeho pravomoci nemá vůči třetím osobám právního účinku.

(2) Likvidátor má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo podati jej v ověřené formě.

(3) Likvidátor znamená firmu tak, že ke znění dosavadní firmy, kýmkoliv napsanému nebo natištěnému, připojí svůj podpis s dodatkem „likvidátor“.

§ 29.

(1) Likvidátor vede záležitosti likvidujícího národního podniku s péčí řádného hospodáře; pokud není stanoveno jinak, má práva a povinnosti správy národního podniku.

(2) Likvidátor osobně odpovídá za plnění svých povinností.

§ 30.

(1) Likvidátor ukončí běžné obchody národního podniku, splní jeho závazky, vybere jeho pohledávky a zpeněží jeho ostatní majetek, pokud o něm jinak neustanoví ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí. K ukončení nevyřízených obchodů může likvidátor uzavřítí také nové obchody.

(2) Likvidátor vyzve věřitele vyhláškou v Úředním listě, aby do 6 měsíců přihlásili své pohledávky. Částky nepřihlášených, sporných nebo dosud nedospělých pohledávek složí likvidátor k obchodnímu soudu.

(3) Likvidační přebytek zrušeného národního podniku odvede likvidátor fondu.

(4) Po skončení likvidace se odevzdají knihy a spisy zrušeného národního podniku ústřednímu, na Slovensku oblastnímu orgánu, jde-li o ústřední nebo oblastní orgán, ministerstvu průmyslu.

(5) Knihy a spisy zrušeného národního podniku buďtež uloženy na bezpečném místě a uschovány po deset let od skončení likvidace.

§ 31.

Vláda může podřídití ústřednímu (oblastnímu) orgánu i podniky zřízené podle jiných právních předpisů. Pokud vláda neupraví nařízením odchylně poměry takových podniků, platí o nich přiměřeně předpisy, podle kterých byly tyto podniky zřízeny.

§ 32.

Ministr průmyslu může vyjmouti národní podnik z jeho organizace podle tohoto oddílu a v dohodě s příslušným ministrem odevzdati k opatření podle předpisů, které tomuto ministru přísluší prováděti. Pokud vláda neupraví nařízením odchylně poměry takového národního podniku, platí o něm přiměřeně ustanovení tohoto oddílu.

§ 33.

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy o národních podnicích a ústředních a oblastních orgánech, zejména o jejich správě, hospodaření, financování, o použití jejich zisků, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole, o odpovědnosti ředitele a členů představenstva, o výzkumnictví národních podniků a o působnosti ministerstva průmyslu v poměru k národním podnikům (statut národních podniků).

§ 34.

Ministr průmyslu, na Slovensku v dohodě s ním také pověřenec průmyslu a obchodu, dozírá na podniky znárodněné a na národní podniky a oblastní a ústřední orgány a fondy (§ 36), jakož i na výzkumnictví jejich, a může jejich činnost i hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávat. Podrobnosti upraví statut národních podniků (§ 33).

§ 35.

(1) Pracovní a platové poměry zaměstnanců národních podniků a ústředních (oblastních) orgánů se řídí předpisy platnými pro zaměstnance v soukromoprávním poměru.

(2) Pokud tento dekret nestanoví jinak, nesmějí býti zásadně zhoršeny platové a zaopatřovací podmínky zaměstnanců a poživatelů zaopatřovacích platů znárodněných podniků, kteří byli v nich zaměstnáni nebo požívali zaopatřovací platy v den převzetí podniku (§ 13, odst. 3).

(3) Vláda upraví nařízením pracovní a platové poměry, jakož i další pensijní zabezpečení zaměstnanců, kteří do dne převzetí podniku (§ 13, odst. 3) v něm konali službu v pragmatikálním nebo regulovaném služebním poměru.

§ 36.

Majetek určený pro sociální, vzdělávací a podobné účely nesmí býti odňat svému určení. Totéž platí o sociálních, vzdělávacích a podobných fondech; podrobnosti o jejich organizaci upraví statut národních podniků.

Oddíl IV.

P ř e c h o d n á u s t a n o v e n í .

§ 37.

(1) Dokud nebyl zřízen národní podnik (§ 12), jest ten, komu náležel znárodněný podnik nebo majetek, u právnických osob a jiných sdružení nebo souborů osob orgán, který jest povolán je zastupovati, povinen pod osobní odpovědností vésti jeho správu a záležitosti přiměřeně podle ustanovení tohoto dekretu s péčí řádného hospodáře. Totéž platí o národním správci ustanoveném podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, na Slovensku podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(2) Osoby povinné prozatím vésti správu a záležitosti znárodněných podniků podle odstavce 1 mají po dobu této činnosti práva a povinnosti správy národního podniku. Odpovídají za škodu, kterou způsobily svým zaviněním; je-li správou a vedením záležitostí pověřeno několik osob, odpovídají za zaviněnou škodu rukou společnou a nerozdílnou.

(3) Osoby, které jsou podle odstavce 1 povinny vésti prozatímní správu a záležitosti znárodněného podniku, mají nárok na přiměřenou odměnu z prostředků podniku, jejíž výši stanoví ministerstvo průmyslu, na Slovensku po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu.

(4) Dosavadní zaměstnanci znárodněného podniku jsou povinni účinně podporovati osobu, které bylo podle tohoto paragrafu uloženo vésti prozatímní správu a záležitosti.

§ 38.

Práva a závazky vzniklé provozováním znárodněného podniku až do dne převzetí (§ 13) pátří k jeho majetkové podstatě.

§ 39.

Osoby, kterým bylo podle § 37 uloženo vésti prozatímní správu a záležitosti znárodněného podniku, pokud se týče ředitel národního podniku, jsou povinni sestaviti řádný a podrobný seznam jmění (aktiv a pasiv) podniku ke dni 31. prosince 1945 a předložiti jej do 31. března 1946 ministerstvu průmyslu, na Slovensku také pověřenectvu průmyslu a obchodu.

§ 40.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto dekretu, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. To neplatí o obchodní činnosti, o převodech majetku nebo majetkových práv z národních podniků na osoby jiné než národní podniky a o běžných obchodech ukončovaných likvidátorem podle § 30.

§ 41.

(1) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného podniku až do dne převzetí (§ 13, odst. 3) jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného podniku před jeho znárodněním.

(2) Znárodněný podnik má v oboru daně z obrátu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obrátu až do dne, kdy o jeho převzetí bude uveřejněna podle § 12 vyhláška v úředním listě.

§ 42.

(1) Fond národní obnovy zatíží Fond znárodněného hospodářství částkou rovnající se úhradě za konfiskované majetkové podstaty v rozsahu jejich použití podle § 12, která se určí přiměřeně podle ustanovení § 8, odst. 2.

(2) Ministr průmyslu může v dohodě s ministrem financí naříditi, aby národní podniky převedly na Fond znárodněného hospodářství své vázané vklady.

(3) Vláda určí, jak se vyrovná zůstatek vzájemných nároků mezi Fondem národní obnovy a Fondem znárodněného hospodářství.

Oddíl V.

Trestní ustanovení.

§ 43.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů korun; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto dekretu nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů korun a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu

§ 44.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 43 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci, a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 45.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 43, odst. 1, nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 43, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion korun, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 46.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 47.

Přestupky tohoto dekretu se promlčují ve třech letech.

Poznámka:

Z ustanovení § 36 dekretu č. 100/1945 Sb. a z ustanovení čl. IV, § 2 zákona č. 114/1948 Sb. vyplývají tyto počáteční dny účinnosti jednotlivých ustanovení nynějšího znění dekretu:

a) dnem 27. října 1945 nabyla účinnosti ustanovení §§ 1, 2, 4 až 13, § 15, odst. 1 a 3, §§ 16 až 19, § 20, odst. 1 až 4 a 6, § 22, odst. 7, §§ 34 až 36, § 37, odst. 2, §§ 38 až 40, § 41, odst. 1, §§ 42 až 47,

b) dnem 1. ledna 1948 nabyla účinnosti ustanovení §§ 3, 14, § 15, odst. 2, § 20, odst. 5, § 21, § 22, odst. 1 až 6 a 8 až 10, §§ 23 až 33 a § 37, odst. 1 a 3,

c) dnem 2. června 1948 nabylo účinnosti ustanovení § 41, odst. 2.

Ustanovení dekretu, jejichž nynější znění vyplývá ze zákona č. 114/1948 Sb., provede ministr průmyslu v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

117.

Vyhláška ministryně výživy ze dne 3. června 1948

o úplném znění dekretu presidenta republiky o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

Podle čl. VII zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 115 Sb., o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků tohoto oboru, vyhláshuji v příloze úplné znění dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, jak vyplývá ze změn a doplňků provedených ustanoveními čl. II zákona č. 115/1948 Sb.

Ing. Jankovcová v. r.

Příloha vyhlášky č. 117/1948 Sb.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb.,

o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 115 Sb.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodnují:

1. cukrovary a rafinerie cukru,
2. průmyslové lihovary a rafinerie lihu,
3. pivovary, které vystavily v roce 1937 více než 150.000 hl piva,
4. mlýny s technickým zařízením o denní výkonnosti nejméně 60 tun obilí v den počátku účinnosti tohoto dekretu,

5. podniky na výrobu umělých jedlých tuků s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940.

6. podniky na výrobu čokolády a cukrovinek s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940.

(2) U podniků průmyslových odvětví uvedených v odstavci 1, č. 5 a 6, které nebyly v provozu ve všech dobách, podle průměru počtu zaměstnanců vzatých za základ pro znárodnění, rozhoduje průměr stavů ke dnům 1. ledna posledních dvou let těchto dob, netrval-li provoz podniku ani tak dlouho, stav zaměstnanců k 1. lednu 1940; u podniku, který nebyl ani v tomto dni v provozu, rozhoduje stav zaměstnanců ke dni počátku účinnosti tohoto dekretu. Počet zaměstnanců v rozhodných dobách se zjišťuje stavem vykazovaným nositeli veřejného sociálního pojištění.

(3) Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují:

a) na podniky, které jsou ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských, zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev, zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a jsou jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí ministr výživy v dohodě s Ústřední radou odborů, Ústřední radou zemědělců republiky Československé a Ústřední radou družstev, na Slovensku též po slyšení pověřence výživy;

b) na podniky, které ministr výživy v dohodě s ministry financí a zemědělství, na Slovensku též po slyšení pověřenců výživy, financí a zemědělství a pozemkové reformy, vyloučí ze znárodnění, při čemž jejich vlastníkům (provozovatelům) zároveň nařídí, aby je trvale zastavili, protože se vláda usnesla, že jejich další provozování není ve veřejném zájmu.

(4) Ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, vyhlásí s účinkem doručení v Úřadním listě, které podniky byly tímto dekretem znárodněny.

§ 2.

(Zrušen ustanovením čl. II., č. 3 zákona č. 115/1948 Sb.)

§ 3.

Právo zakládati nové podniky a je provozovati v odvětvích znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1 a 2 je vyhrazeno státu. Na návrh ministra výživy, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence výživy, může vláda toto právo přenést na kterýkoliv národní podnik.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká:

a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin,

b) příslušenství podniků počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,

c) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků, se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku, pokud ministr výživy v dohodě s věcně příslušným ministrem nestanoví jinak v jednotlivých případech,

b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, znárodnuje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928. č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízením).

§ 5.

(1) Národní podnik (§§ 8 a násl.), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejít po dni počátku účinnosti tohoto dekretu na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka, a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, zároveň s opatřením učiněným podle § 8, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr výživy dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců výživy a financí, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 8, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků štátem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud. Podrobná ustanovení o rozhodčím soudu budou vydaná zvlášť.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 8) stát neručí, ani když dojde k úpravě závazků podle § 5a.

§ 5a.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předložena, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předloženeho podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takovéto nároky nezankly znárodněním;

b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;

c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)], nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;

d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 6.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník znárodněného podniku po 29. srpnu 1944 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění průmyslu anebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty podniku.

(2) Odporovati lze do jednoho roku od převzetí podniku. Jinak platí přiměřené ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb.

Oddíl II.

Náhrada.

§ 7.

O náhradě platí přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, při čemž tam, kde podle těchto předpisů je dána působnost ministra průmyslu, po případě pověřence průmyslu a obchodu, přísluší tato působnost ministru výživy, po případě pověřenci výživy.

Oddíl III.

Národní podniky a jejich organizace.

§ 8.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu, z jiného majetku státního, jakož i z prostředků Fondu znárodněného hospodářství zřídí ministr výživy v dohodě s ministry zemědělství a financí, na Slovensku též po slyšení pověřence výživy, zemědělství a pozemkové reformy a financí, národní podniky nebo je začlení do národních podniků.

(2) Ministru výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr výživy může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení po-

věřence výživy a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebuje-li jich národní podnik nezbytně ke svému provozu, a přenechatí je v dohodě s věcně příslušným ministrem k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(5) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fonděch národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzházejících, po slyšení předsedy osidlovacího úřadu.

(6) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 5, určí ministerstvo výživy v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřence výživy, přiměřeně podle předpisů o přidělu konfiskovaného majetku.

§ 9.

(1) Zemědělcům, kteří dodávají národnímu podniku ke zpracování řepu, t. j. pěstitelům řepy, hospodařícím na zemědělských podnicích, jež leží v řepní dodávkové oblasti národního podniku, se přiznává právo zemědělských účastníků s právem účasti na správě národního podniku.

(2) Národní podnik jest za šetření zásad řádného hospodáře provozovati tak, aby jeho provoz nebyl v rozporu s požadavky řádného hospodaření na zemědělských podnicích zemědělských účastníků. Zemědělství účastníci šetří při provozu svých zemědělských podniků zájmů národního podniku, jak to odpovídá jejich postavení zemědělských účastníků. Poměr zemědělského účastníka k národnímu podniku se řídí jeho zájmovým podílem, vypočteným na podkladě dodávky řepy.

(3) Další předpisy o postavení zemědělských účastníků vydá vláda nařízením (§ 20).

§ 10.

(1) Národní podniky jsou majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Jsou samostatnými právníckými osobami. Platí pro ně ustanovení o obchodnících plného práva, s hlediska daňového předpisy o podnicích veřejně

účtujících a podléhají poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky. Od svého zřízení podléhají poplatkovému ekvivalentu podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu, při čemž se však na ně nevztahují ustanovení § 8 a § 17, odst. 1 téhož zákona.

(2) Majetek, který stát na národní podnik převede, a závazky, do kterých národní podnik vstoupí, při jeho zřízení nebo později, se v národním podniku ocení podle čl. 29 a 31 obchodního zákona, na Slovensku podle §§ 26 a 28 zák. čl. XXXVII/1875. Čistá hodnota majetkové podstaty, kterou stát na národní podnik převede při jeho zřízení, tvoří jeho počáteční kmenové jmění.

(3) Den, ke kterému národní podnik převezme majetek mu připadající, vyhlásí se podle § 8, odst. 3.

§ 11.

Podniky a závody, které podléhají znárodnění podle § 4, odst. 5, jednotlivě však nespádají pod ustanovení § 1, odst. 1 nebo § 4, odst. 4 a nehodí se k začlenění do některého národního podniku, může vláda na návrh ministra výživy, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence výživy, přenechat svazkům lidové správy nebo společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným osobám právnickým za náhradu připadající na takový majetek podle § 7.

§ 12.

(1) Národní podnik jest povinen užívatí ve firmě označení „národní podnik“, i když převezme dosavadní firmu znárodněného podniku.

(2) Jiné než národní podniky nesmějí užívatí označení „národní podnik“.

(3) Odpovídá-li národní podnik v podstatě některému podniku znárodněnému, může užívatí dosavadní firmy tohoto podniku bez svolení jinak podle platných předpisů nutného. Stane-li se tak, je ten, komu firma dosud náležela, povinen ji změnití nebo doplnití, aby se zřetelně lišila od firmy národního podniku.

§ 13.

(1) Národní podnik se zapisuje jako firma kupce-jednotlivce do rejstříku u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu má podnik své sídlo; má-li podnik odštěpný (vedlejší) závod,

budiž také oznámen k zápisu do rejstříku u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu jest tento závod.

(2) V ohlášce k zápisu do rejstříku sdělí národní podnik soudu:

- a) data opatření, jímž byl podnik zřízen,
- b) firmu a sídlo podniku,
- c) předmět podnikání,
- d) způsob zastupování podniku a znemenání firmy.

(3) K předložené ohlášce jest připojití ověřený opis listiny vydané podle § 8, odst. 1.

§ 14.

(1) Na návrh národního podniku zapíše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na navrhovatele s odvoláním na tento dekret.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na národní podnik v jiných úředních rejstřících a seznamech (vodní kniha, rejstřík letecký, mlynářský, patentní a pod.).

(3) Národní podnik nepotřebuje oprávnění, která by jinak byla nutná k provozování činnosti podle jeho předmětu podnikání [§ 13, odst. 2, písm. c)] podle ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) nebo jiných živnostenskoprávních předpisů. Národní podnik oznámí předmět svého podnikání úřadu (§ 145 ž. ř. a § 242 ž. z.), který jej vyznačí ve zvláštním oddílu živnostenského rejstříku. Podrobné předpisy, jakož i v jakém rozsahu platí pro národní podniky ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, stanoví vláda nařízením (§ 20).

§ 15.

(1) Národní podniky buďtež vedeny zásadami obchodního podnikání. Stát neručí za jejich závazky.

(2) Národní podniky odvádějí přebytky svých výtěžků Fondu znárodněného hospodářství.

§ 16.

K jednotnému řízení národních podniků a podnikatelskému obstarávání jejich společných záležitostí zřídí vláda na návrh ministra výživy podle potřeby celostátní ústřední orgány. Na Slovensku zřídí vláda na návrh ministra výživy, učiněný po slyšení pověřence výživy, podle potřeby také oblastní orgány. O těchto orgánech platí přiměřeně ustanovení §§ 8, 10 až 15 a 17.

§ 17.

(1) Správa národního podniku přísluší představenstvu a řediteli, který mu předsedá. Působnost představenstva upraví vláda nařízením (§ 20).

(2) Ředitel vede záležitosti běžného provozu národního podniku. Není-li představenstva, není-li schopno se usnášeti, nebo je-li nebezpečí v prodlení, přísluší řediteli, aby učinil potřebná opatření; o nich je povinen podat zprávu představenstvu v nejbližší jeho schůzi.

(3) Ředitel vykonává usnesení představenstva. Má-li však za to, že usnesení představenstva je na újmu zájmů národního podniku, zastaví je a podá o tom ihned zprávu představenstvu a příslušným nadřízeným orgánům.

(4) Ředitel zastupuje národní podnik na venek.

(5) Není-li ředitele nebo je-li zaneprázdněn, vykonává jeho působnost pod osobní odpovědností náměstek.

(6) Představenstvo a ředitel spravují podnik s péčí řádného hospodáře a osobně odpovídají za splnění svých povinností.

§ 18.

(1) Členy představenstva národního podniku cukrovarského zpracujícího řepu jsou vedle ředitele čtyři zástupci zemědělských účastníků (§ 9), dva zástupce stálých zaměstnanců a jeden zástupce státu. Zemědělství účastníci volí své zástupce ze svého středu. Stejně volí své zástupce stálí zaměstnanci podniku.

(2) Členy představenstva ostatních národních podniků jsou vedle ředitele zástupci (zástupce) zaměstnanců zvolení jimi z jejich středu a osoby jmenované ústředním orgánem, na Slovensku oblastním orgánem, po slyšení svazků lidové správy a zájmové samosprávy.

(3) Složení představenstva národního podniku podle odstavce 1 není na překážku tomu, aby několik podniků nebo závodů různých odvětví bylo sloučeno v jeden národní podnik. Složení představenstva se pak řídí ustanoveními vydanými pro odvětví, které určí ministerstvo výživy.

(4) Ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, jednak potvrzuje volbu a jmenování členů představenstva, jednak, pokud jde o národní podniky uvedené v odstavci 1, jmenuje zástupce státu do jejich představenstev. Potvrzení nebo jmenování může býti kdykoliv odvoláno.

(5) Stejným způsobem jako členové představenstva se zřizuje potřebný počet jejich náhradníků.

(6) Členy představenstva (náhradníky) ústředního a oblastního orgánu jmenuje i odvolává vláda na návrh ministra výživy učiněný v dohodě s ministrem zemědělství a zúčastněnými ministry po slyšení Ústřední rady odborů, Ústřední rady zemědělců republiky Československé a příslušných zájmových organizací průmyslu, pokud jde o členy představenstva (náhradníky) oblastního orgánu též po slyšení pověřence výživy.

(7) Členem představenstva (náhradníkem) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu může býti toliko československý státní občan, pokud vláda nepovolí výjimku. Člen představenstva musí mít odborné vědomosti a zkušenosti a musí býti mravně, státně a národně spolehlivý a zachovalý.

(8) Člen představenstva (náhradník) národního podniku a ústředního (oblastního) orgánu nesmí provozovati výdělečný podnik, jehož podnikání jest v rozporu se zájmy národního podniku nebo jeho ústředního (oblastního) orgánu. Rovněž nesmí vykonávati jinou funkci nebo činnost, které jsou v rozporu s těmito zájmy.

(9) Členové představenstva (náhradníci) vykonají ministru výživy slib, že budou svědomitě plnit své povinnosti v souladu se zájmy státu.

§ 19.

(1) Ředitele (náměstka) národního podniku jmenuje a odvolává se schválením ministra výživy představenstvo ústředního orgánu po slyšení Ústřední rady odborů, Jednotného svazu českých zemědělců a příslušných zájmových organizací průmyslu. Na Slovensku jmenuje a odvolává ředitele národního podniku (náměst-

ka) se schválením ministra výživy, který vyslechne pověřence výživy, představenstvo oblastního orgánu, po slyšení příslušného orgánu jednotné odborové organizace, Jednotného svazu slovenských rolníků a příslušné zájmové organizace průmyslu. Prohlášení, kterým se ředitel (náměstek) národního podniku vzdává své funkce, bere na vědomí ústřední (oblastní) ředitel, čímž se zánik funkce stává účinným.

(2) Oblastní ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra výživy, učiněný po slyšení pověřence výživy, ústředního ředitele, příslušného orgánu jednotné odborové organizace a Jednotného svazu slovenských rolníků. Prohlášení, kterým se oblastní ředitel (náměstek) vzdává své funkce, bere na vědomí ministr výživy po slyšení pověřence výživy, čímž se zánik funkce stává účinným.

(3) Ústřední ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra výživy, učiněný v dohodě s ministrem zemědělství po slyšení Ústřední rady odborů, Ústřední rady zemědělců republiky Československé a příslušné zájmové organizace průmyslu. Prohlášení, kterým se ústřední ředitel (náměstek) vzdává své funkce, bere na vědomí ministr výživy, čímž se zánik funkce stává účinným.

(4) Ředitelem (náměstkem) může být toliko československý státní občan, který musí mít odborné vědomosti a zkušenosti a být mravně, státně a národně spolehlivý a zachovalý.

(5) Ředitel (náměstek) nesmí vykonávat zaměstnání, funkci nebo jinou činnost, která jest v rozporu se zájmy národního podniku, ani nesmí provozovat jakýkoliv výdělečný podnik, ani se na něm účastnit.

(6) Ředitel (náměstek) ústředního (oblastního) orgánu, jakož i ředitel (náměstek) národního podniku slíbí ministru výživy, že bude svědomitě plnit své povinnosti v souladu se zájmy státu. Na Slovensku slíbí ředitel (náměstek) národního podniku totéž pověřenci výživy.

(7) Dnem slibu se ujímá ředitel (náměstek) své funkce a stává se zaměstnancem ústředního (oblastního) orgánu nebo národního podniku; jeho pracovní poměr zaniká dnem, kdy byl odvolán nebo dnem, kdy bylo vzato na vědomí, že se vzdává funkce. Nedošlo-li k zániku pracovního poměru za okolností, pro které by bylo jinak lze pracovní poměr zrušit předčasně, přísluší řediteli (náměstku) požitky nejméně po dobu, po kterou by náležely, kdyby byl pracovní poměr rozváznán výpovědí.

(8) Na jmenování a odvolání ředitele (náměstka) se nevztahují předpisy o spolurozhodování závodního zastupitelstva zaměstnanců při zařazování zaměstnanců na pracovní místa a o předchozím souhlasu okresního úřadu ochrany práce při sjednání a rozvázání pracovního poměru.

(9) Vláda může nařízením upravit služební, platové a pracovní poměry ústředních a oblastních ředitelů a jejich náměstků a ředitelů národních podniků a jejich náměstků.

(10) Národní podnik ohlásí svého ředitele (náměstka) k zápisu do obchodního (firemního) rejstříku. Ředitel (náměstek) má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo poslati svůj podpis v ověřené formě. Za podniky se podpisuje tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému znění firmy podniku připojí ředitel (náměstek) svůj podpis.

§ 20.

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy o národních podnicích a ústředních a oblastních orgánech, zejména o jejich správě, hospodaření, financování, o použití jejich zisků, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole, o odpovědnosti ředitele a členů představenstva, o postavení zemědělských účastníků, o výzkumnictví národních podniků, o organizaci sociálních, vzdělávacích a podobných fondů při národních podnicích a o působnosti ministerstva výživy v poměru k národním podnikům (statut národních podniků potravinářských).

§ 21.

Ministr výživy, na Slovensku v dohodě s ním také pověřenec výživy, dozírá na podniky znárodněné a na národní podniky a oblastní a ústřední orgány a fondy, jakož i na výzkumnictví jejich, a může jejich činnost i hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávat. Podrobnosti upraví statut národních podniků potravinářských (§ 20).

IV.

§ 22.

Ustanovení §§ 23 až 32 a 35 až 47 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění zákona č. 114/1948 Sb. platí přiměřeně i pro věci upravené tímto dekretem, při čemž tam, kde podle právě uvedených ustanovení jest dána působnost ministra průmyslu, po případě pověřence obchodu a průmyslu, přísluší tato působnost ministru výživy, po případě pověřenci výživy.

§ 23.

U znárodněných podniků cukrovarských a lihovarských se sečtou výtěžky (důchody) posledního nedokončeného lomeného obchodního období před převzetím národním podnikem s výtěžky (důchody) předcházejícího lomeného období a příslušná přímá daň se vyměří na jediný berní rok. Daň vyměřená podle předchozí věty nesmí činit méně než dvojnásobek daně minimální.

Poznámka:

Z § 24 dekretu č. 101/1945 Sb., který byl v původním znění dekretu § 25, a z čl. VIII zákona č. 115/1948 Sb. vyplývají tyto počáteční dny účinnosti jednotlivých ustanovení dekretu:

a) dnem 27. října 1945 n. byla účinnosti ustanovení §§ 1, 4 až 8, 10, § 12, odst. 1 a odst. 3, §§ 13 až 16, § 17, odst. 1 až 4 a odst. 6, § 18, odst. 5 a 9, § 19, odst. 7, § 21, § 22, pokud stanoví, že přiměřeně platí ustanovení §§ 35, 40 a § 41, odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění zákona č. 114/1948 Sb., a § 23.

b) dnem 2. června 1948 nabyla účinnosti ustanovení § 22, pokud stanoví, že přiměřeně platí ustanovení § 41, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění zákona č. 114/1948 Sb., a

c) dnem 1. ledna 1948 nabyla účinnosti ostatní ustanovení, pokud z jejich obsahu nic jiného neplyne.

Ustanovení dekretu, jejichž nynější znění vyplývá ze zákona č. 115/1948 Sb., provede ministr výživy v dohodě se zúčastněnými členy vlády.